

CUPRINS

Sorin Dumitrescu

IREVOCABIL!

Cum l-am învins pe Ceaușescu

E I K O N

București, 2016

CUPRINS

Cuvânt înainte	7
Prefață de M. Federico Mayor	9
1. Repere autobiografice	13
2. Primii mei ani la UNESCO	35
3. Începutul «cazului Dumitrescu» : o lună de incertitudini	72
4. Cum funcționa sistemul de supraveghere al Securității	87
5. Prima întâlnire la București cu un funcționar UNESCO.	
Evenimentele din vara anului 1976	100
6. Consiliul executiv UNESCO examinează cazul meu	113
7. Negocierile UNESCO cu autoritățile române	122
8. Vizita Directorului general în România	136
9. Represiunea se intensifică	143
10. Consiliul executiv reînnoiește sprijinul acordat Directorului general. Autoritățile române acceptă un dialog cu mine	159
11. Consiliul executiv se implică în rezolvarea cazului.	
Afacerea devine publică	206
12. Un nou val de represiuni din partea autorităților române	235
13. Schimbarea raportului de forță. Deznodământ	282
14. Cazuri similare de nerespectare a independenței	
funcționarilor internaționali	303
15. Liberi, dar supravegheați	316
16. Epopeea obținerii cetățeniei franceze	343
17. Epilogul «cazului Dumitrescu»	362
18. Eu și UNESCO: profesiune de credință	380
Dialog cu Germán Solinís	388

1. REPERE AUTOBIOGRAFICE

Mai presus de toate, să-ți fii credincios ție însuși!

Shakespeare

Famila mea

M-am născut în 1928 în satul Mislea¹, situat la circa 80 de kilometri la nord de București, în mijlocul unei zone de extracție petrolieră. Tatăl meu, Florin Dumitrescu, inginer de mine, lucra acolo ca reprezentant al guvernului. Era însărcinat, între altele, să impună companiilor petroliere americane, britanice, olandeze și altele să respecte anumite reguli destinate protecției resurselor.

Tatăl meu provenea dintr-o familie de oameni săraci. Bunicul meu era învățător într-un sat. Tatăl meu a avut patru frați și două surori. Când tatăl meu nu avea decât cinci ani, mama lui a murit la o naștere la care s-au prăpădit și cei doi gemeni pe care-i purta. Dintre frații lui, el a fost primul care a putut să meargă la Brăila, mai ales datorită puternicei sale dorințe, curajului său și dârzeniei sale, pentru ca să urmeze cursurile liceale. Mai târziu, a fost student la Școala Politehnică din Bucurști. De la vârsta de 12 ani, și-a câștigat existența singur, dând meditații propriilor lui colegi, el fiind foarte bun la matematică, iar mai târziu, lucrând la o școală de fete din capitală.

La Mislea a fost contactat de către reprezentanții unei companii străine care dorea să-l angajeze contra unui salariu de trei ori mai mare decât cel pe care îl primea de la Statul român. Tatăl meu a refuzat, considerând că venise cu o misiune pe care nu avea de gând s-o trădeze. În 1930 a fost transferat în administrația centrală din Ministerul industriei, unde mai târziu a devenit Direc-

¹ Comuna Scorțeni, județul Prahova

torul minelor. Tatăl meu a fost pentru mine, ca și pentru fratele meu, un model de integritate și de demnitate umană.

În orientările sale politice, tatăl meu a fost totdeauna un democrat, total opus exceselor naționaliste ale mișcărilor de extremă dreaptă (mai ales mișcarea legionară). În anii 1920, pe când era încă student la Școala Politehnică, extremiștii de dreapta organizau agresiuni contra studenților evrei. Cu ocazia unui astfel de incident, el s-a interpus luând apărarea colegilor săi de origine evreiască. Tatăl meu avea un văr², Constantin Dănulescu, care era unul dintre șefii mișcării de extremă dreapta, «Liga apărării național-creștine» zisă și «Partidul cuzist». Acesta, întâlnindu-l pe tatăl meu câteva zile mai târziu, i-a spus: «*Ce aud Florică, te-ai jidănit de tot ?*» Vreo treizeci de ani mai târziu, în 1948, tatăl meu l-a ascuns la noi în casă timp de mai multe zile pe Constantin Dănulescu, care era căutat de poliția regimului comunist, cu toate că aceasta reprezenta un foarte mare pericol pentru noi toți³.

În ceea ce privește familia mea paternă, trebuie să subliniez o caracteristică transmisă în mod constant de la o generație la alta : o anumită pasiune pentru studii. Străbunicul meu, Dumitru Pielelungă, simplu țăran analfabet, a avut doi băieți (bunicul meu și fratele lui) care au devenit amândoi institutori. Ceea ce este remarcabil și cu ceea ce ma mândresc este talentul și voința extraordinară a tatălui meu, care a reușit să-și depășească cu mult limitele mediului său și să devină un înalt funcționar în administrația de Stat.

Din partea mamei mele, Elvira (născută Zamfirescu), trebuie să semnalez destinul ieșit din comun al celor doi bunici ai ei. În primul rând, bunicul matern, Nedelcu Chercea, care era de origine modestă, dintr-o populație suburbană din Brăila. După ce a urmat cursurile primare timp de patru ani și după ce a fost ucenic, grație inteligenței sale și susținut de marea sa credință în Dumnezeu, a devenit un industriași bogat. Foarte credincios, el a cheltuit sume însemnate de bani pentru a construi sau a restaura biserici în România și făcând diferite donații în alte țări (Ierusalim, Muntele Athos). Un fapt surprinzător a fost acela că a oferit o casă comu-

² De fapt, este vorba despre un nepot al mamei sale vitrege.

³ Dacă s-ar fi descoperit, am fi fost arestați și condamnați pentru «complicitate».

nității evreiești din Brăila spre a fi utilizată ca sinagogă, cerând în schimb ca el și soția lui să fie menționați în rugăciuni. Spre sfârșitul vieții, s-a retras la mănăstirea Vladimirești, construită prin grija lui. Este înmormântat lângă soția lui în biserica din cartierul brăilean care îi poartă numele și unde este venerat în continuare pentru donțiile pe care le-a făcut, dar și pentru școala și dispensarul pe care le-a construit pentru familiile de muncitori care lucrau în uzina lui.

Celălalt bunic al mamei mele, Ianni Zafir, dintr-o familie de creștini albaneji din satul Patiška, de lângă Skopje, fugise din ținutul său natal din cauza persecuțiilor autorităților otomane și, după o lungă pribegie, s-a refugiat la Constanța, oraș care era foarte cosmopolit la acea vreme. Câțiva ani mai târziu au venit și soția lui (care era sârboaică) cu cei doi băieți, Mircea și Zaharia. Ianni și-a adaptat numele la noua lui țară și din Zafir, a devenit Zamfirescu. Primit în sânul comunității albaneze din Constanța, a învățat meseria de brutar. Imediat ce a putut, si-a creat propria sa afacere. Făcea covrigi pe care-i vindea pe stradă cu un cărucior. Muncind cu seriozitate și îndârjire, încetul cu încetul, s-a îmbogățit. Bunicul meu, Mircea, precum și fratele său, erau foarte mândri de originea lor albaneză, dar vorbeau toate limbile balcanice⁴ (albaneză, bulgară, sârbă, greacă, turcă, etc.), rusă și franceză. Fratele meu și cu mine eram admirativi față de capacitatea bunicului nostru de atrece de la greacă la turcă și de la sârbă la albaneză.

O iubeam mult pe bunica mea Stana Zamfirescu (născută Chercea) cu care jucam tot felul de jocuri (cărți, table, etc.) și cu care mergeam să vedem filme cu Stan și Bran. Bunica mea era foarte credincioasă și respecta toate regulile impuse de religie. Fratele meu și cu mine o iubeam mult și această dragoste era total reciprocă.

Mama mea a avut trei frați și o soră care a murit la o vârstă fragedă. Fratele ei cel mare (cu un an mai mic ca ea) Zamfir (Bobby), cel mai apropiat ei, era pasionat de medicină. Era un om foarte sentimental, dar moștenise din ramura Chercea un temperament reținut. După ce a făcut studii strălucite la București, a făcut o

⁴ În acea vreme la Constanța erau importante comunități ale tuturor popoarelor balcanice.

specializare la Paris și a devenit un excelent chirurg. Al doilea frate, pasionat de literatură și de filozofie, s-a dus să facă studii de drept la Paris. La terminarea studiilor, puțin înaintea întoarcerii la București, a avut un accident stupid în urma căruia a murit de o boală infecțioasă rară și, în acea vreme, incurabilă.

În fine, cel mai mic, Ion, căruia îi ziceam Oane, nu avea decât nouă ani mai mult decât fratele meu. Și el a devenit medic, eminent specialist în boli infecțioase. «Dosarul» lui, cum se spunea în epoca comunistă, nu era bun (proastă origine socială) și de aceea cariera lui a fost blocată. Dar reputația lui, atât la facultatea de medicină, cât și la spitalul Colentina, a făcut ca el să fie o adevărată personalitate în specialitatea lui. Oane și cu mine eram foarte apropiați. Când eram mic, el era idolul meu. Am continuat să-l admir până la sfârșitul vieții lui, nu numai pentru faptul că era un medic fără pereche, dar și pentru valorile sale umane și principiile sale morale. Îl iubeam tot atât cât și pe părinții și pe fratele meu. Cele două fiice ale sale, Anca și Stanca, puțin mai mari ca propria mea fiică, au fost totdeauna foarte apropiate de noi. Circumstanțele au făcut ca Anca, fiica lui cea mare, să ia parte la problemele noastre din toată perioada descrisă în această carte și să ne ajute cu riscul de a-și pierde libertatea.

Mi-am iubit din totdeauna cu pasiune fratele, Dan, mai mare decât mine cu trei ani. A făcut o carieră strălucită de inginer constructor, devenind cel mai bun specialist român în domeniul betonului armat. A fost Directorul Institutului de Cercetări în Construcții (INCERC), profesor și decan de facultate. În anul 2004, la moartea lui Dan, cu ocazia ceremoniei funebre, colegul său, Profesorul Iorgu Necula, a spus : *«Numele profesorului Dan Dumitrescu, fost șef al catedrei de beton armat al Institutului de construcții din București este legat de atâtea realizări de valoare ca dezvoltarea învățământului superior în domeniul betonului armat sau formarea unor numeroase generații de ingineri constructori, formarea și încadrarea a zeci de doctoranți în domeniul betonului armat, sau conducerea INCERC-ului în calitate de Director general, reprezentarea țării în reuniuni științifice internaționale, elaborarea și publicarea a numeroase studii științifice, de manuale universitare, precum și de norme tehnice. Fiindcă a servit cu devotament învățământul tehnic superior, imaginea profesorului Dan Dumitrescu va*

rămâne de neșters pentru cei ce l-au cunoscut și apreciat. Din păcate, viața nu recompensează totdeauna pe oamenii excepționali după meritele și calitățile pe care le au.»

Fratele meu era cunoscut pe plan internațional, căci a fost președinte sau secretar general la unele organizații neguvernamentale în domeniul betonului precomprimat și al încercării de materiale. Începând cu 1976, când a început «cazul Dumitrescu» a fost obligat să-și întrerupă activitățile internaționale, fiindcă autoritățile române nu-i mai dădeau viză de ieșire din România. În timpul încercărilor pe care le-am suferit, a fost în permanență lângă mine și în timpul concentrării mele militare, când eram absent din București, a fost principalul sprijin al soției și fiicei mele. A avut doi băieți, Ion (cărui i sa zice Onuț în familie) și Sorin, amândoi ingineri constructori. Onuț a fost totdeauna apropiat de noi și mai ales de fiica mea, care are doar un an mai mult ca el. Onuț este căsătorit cu o fostă colegă de facultate cu care are doi băieți (Florin și Costin), amândoi ingineri informaticieni. Nepotul meu Florin are și el un fiu, Andrei. Din nefericire, fratele meu ne-a părăsit mult prea devreme, răpus de un cancer nemilos.

*

* *

Soția și fiica mea

În decembrie 1949 m-am însurat cu Zita⁵ Jäger, o colegă de promoție de la Politehnică, dar de la o altă facultate, cea de chimie industrială. Tatăl ei, unchiul matern și bunicul matern au fost toți avocați. Când ne-am căsătorit, eram încă studenți și am început să lucrăm noaptea ca să ne câștigăm viața, cu toate că părinții noștri erau gata să continue să ne întrețină. După sfârșitul studiilor, soția mea a lucrat ca cercetător la Institutul de cercetări chimico-farmaceutice (ICCF) și, mai târziu, la Institutul de cercetări chimice (ICECHIM). Fusese și cadru didactic la catedra de chimie de la Institutul de științe economice și planificare (ISEP)⁶.

⁵ Acest prenume este de origine italiană și a fost prenumele ultimei împărătese a Imperiului austro-ungar (Zita de Bourbon-Parma).

⁶ Azi, Academia de științe economice (ASE).